

Centre for Learning
and Resources

Uusi

OULU

Opetustoimen ja Opetushallituksen
INTO-koordinaatioprojekti:
Kansainvälisyysstrategiat ja
toimintasuunnitelmat koulun arjessa

Eija Ruohomäki, eija.ruohomaki@ouka.fi, 044-7039189

Kansainvälisen toiminnan vaikutukset ovat näkyvimpiä silloin, kun toiminta on **suunnitelmallista** ja kun sen **tulokset eivät jää vain osallistujien tietoon**.

Vaikuttavuus kasvaa, jos koululla on oma **kansainvälistymisstrategia** ja jos kansainvälinen toiminta on sisällytetty koulun työsuunnitelmaan. Se lisääntyy myös silloin, kun **koulun koko henkilökunta** on toiminnassa mukana. (Siru Korkala/CIMO)

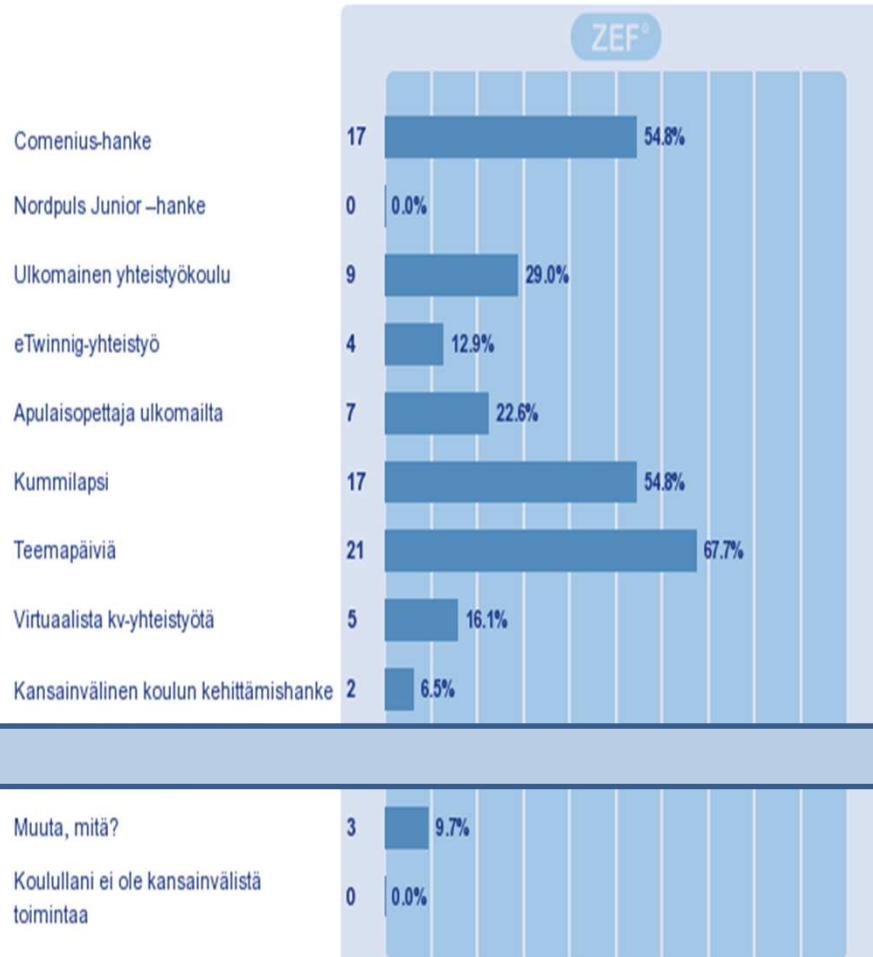
Vain yhdeksällä prosentilla kouluista oli tutkimuksen mukaan kv-strategia (2009).

60 % opettajista kertoi, että kansainvälisyystoiminta on koulussa vain muutaman opettajan varassa.

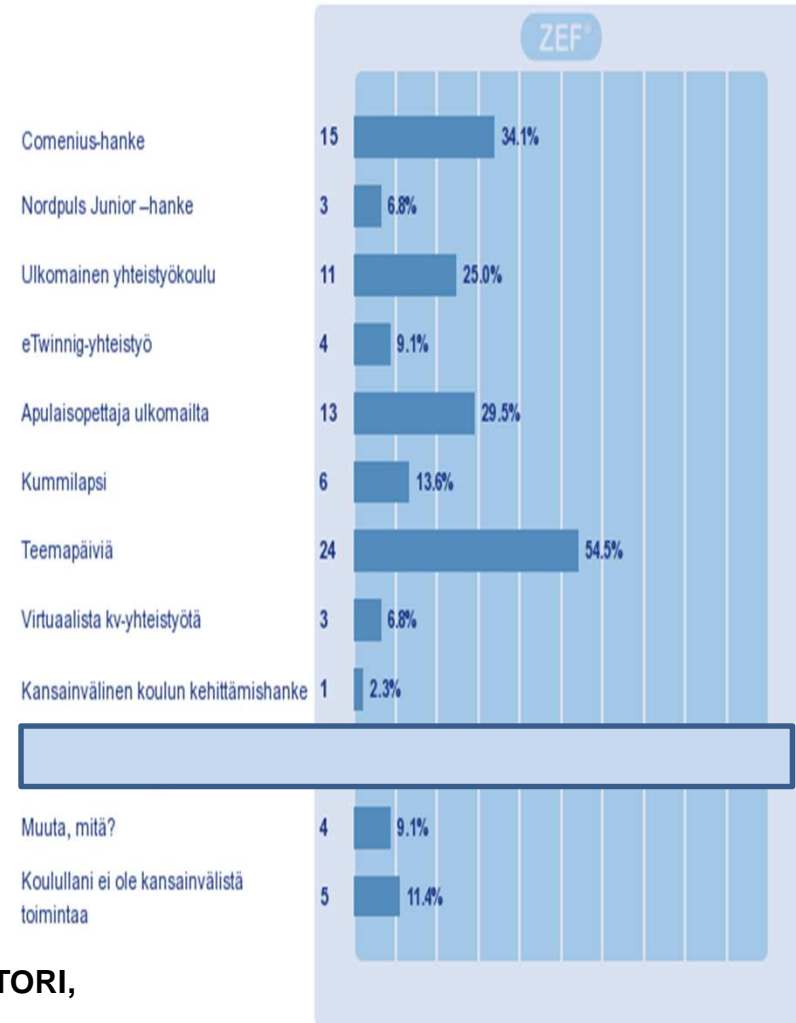
71% kouluista oli ollut kansainvälistä toimintaa.

KENEEN TÄMÄ VAIKUTTAA ENITEN?

3. Koulullani on seuraavanlaista kansainvälistä toimintaa

3. Koulullani on seuraavanlaista kansainvälistä toimintaa

KUNNASSA KV-TOIMINNAN TUKI:STRATEGIA, KV-KOORDINAATORI, OMAA TÄYDENNYSKOULUTUSTA, MATERIAALIPANKKI, KV-POSTITUSLISTA, VERKOSTOYHTEISTYÖTÄ

KENEEN TÄMÄ VAIKUTTA ENITEN?

Oppilas/opiskelija keskiössä

Keskustelun aihe: ihonväriin perustuva syrjintä

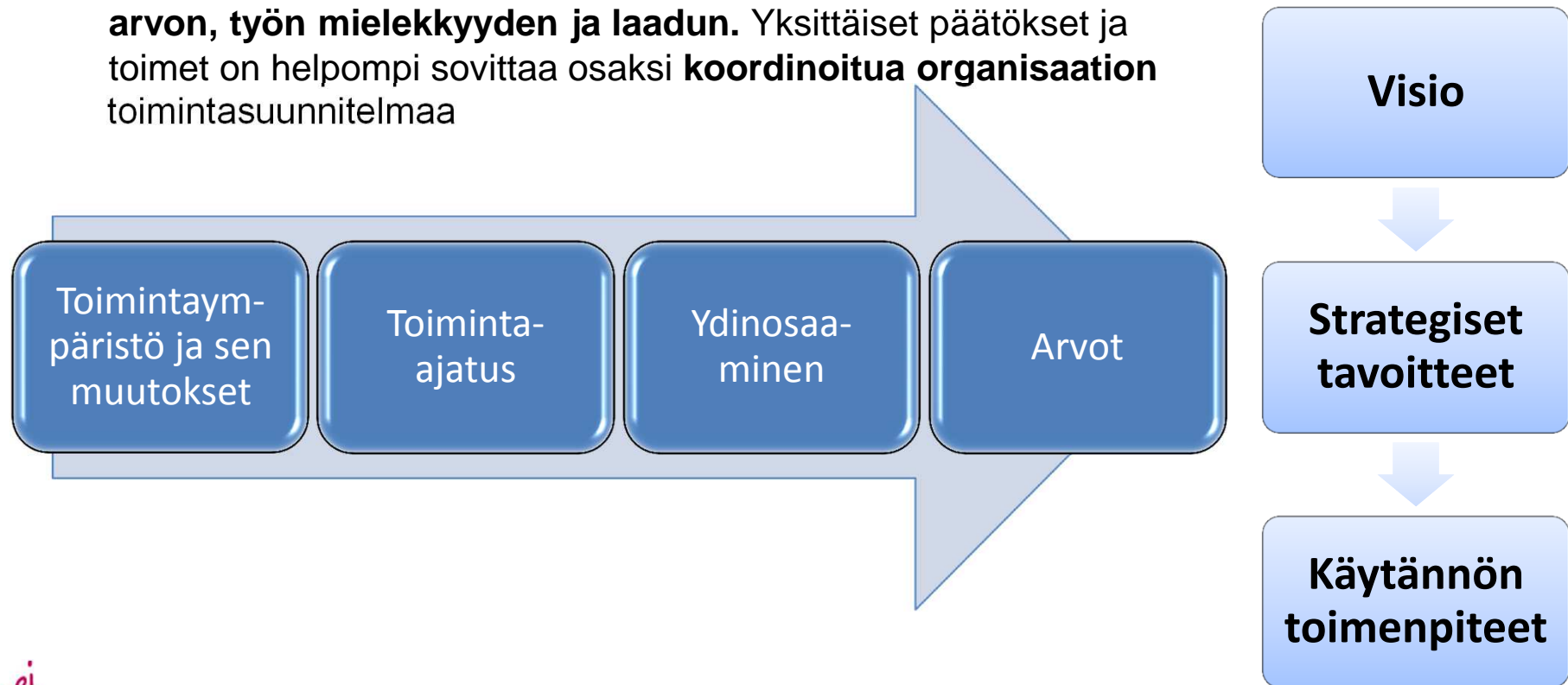
Opettaja: ”Mitä on suvaitsevaisuus?”

Oppilas: ”No, jos vaikka ovikello soi ja mää meen avvaamaan oven ja siellä on joku, jota en tunne ja se on erivärinen niin sanon kumminkin, että ”tervetuloa”, tuu sissään ja kahaville poriseen.”

**Asennetta, tietoa, taitoa ja
keinoja olla ihminen ja
ihmisiksi**

Kansainvälisyys mahdollisimman näkyväksi ja vakiintuneeksi toiminnaksi

Osallistava strategiatyö mahdollistaa toiminnan suunnitelmallisuuden, hyvän johtamisen, oman osaamisen arvon, työn mielekkyyden ja laadun. Yksittäiset päätökset ja toimet on helpompi sovittaa osaksi **koordinoitua organisaation** toimintasuunnitelmaa

Kansainvälisyysstrategian keskeiset sisällöt

- Johdanto: taustoitus ja liittyminen OPSiin ja päästrategioihin
- Toimintaympäristön kuvaus ja ennakoitavat muutokset
- Arvot: Kansainvälisyysstrategian rooli oppilaitoksen arvojen toteutumisessa
- Visio päästrategiat huomioiden
- Toiminta-ajatus, ydinosaaminen
- Yhteistyökumppanit
- Strategiset tavoitteet, painopisteet, kehittämisalueet: kohti tulevaisuuden haluttua tilaa/visiota
- Uudistaminen ja seuranta

Kansainvälisyysstrategiassa huomioitavaa

*MIKSI ja MILLÄ TASOLLA/TASOILLA

Esimerkki strategiasta/Oulun opetustoimi

Visio:

Lapsilla ja aikuisilla on tilaa, aikaa ja mahdollisuuksia pohtia monikulttuurista maailmaa, oppia olemaan toisten kanssa ja toimimaan yhdessä. Globaalin vastuun näkökulma on osa arkea.

Strategiset päämäärät:

Oppilaalla on mahdollisuuksia saada ja hankkia tietoa maailman erilaisista todellisuuksista, tavoista elää ja ajatella. Oppilas oppii taitoja, tutustuu ihmisiin, paikkoihin, kulttuureihin ja elämisen ehtoihin.

Koulussa pohditaan elämänmuotojen rikkautta ja moninaisuutta. Oppilasta tuetaan hahmottamaan maailmaa sekä itseään osana globaalia yhteiskuntaa ja sitä, kuinka hänen valinnoillaan on maailmanlaajuista merkitystä.

Oppilaalla on taitoja toimia aktiivisena, kriittisenä ja vastuullisena maailmankansalaisena, joka vaikuttaa kulttuurisen moninaisuuden ja oikeudenmukaisemman yhteiskunnan puolesta.

Päätöksenteossa vahvistetaan mahdollisuuksia tukea oppilaiden kasvua globaaliin vastuuseen.

Täydennyskoulutus, resurssit, neuvonta ja ohjaus sekä yhteistoimintaverkostot tukevat koulujen toimintaedellytyksiä kansainvälisyyskasvatuksessa.

Oulun opetustoimen strategian laatimisessa käytetyt lähteet:

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2004

Oulun kaupungin strategia 2015

Opetustoimen visio ja strategia 2015

Kansainvälisyys- juhlapuheista koulun arkeen (2008). Opetushallitus ja CIMO.

Kivistö, Jari (toim) (2007). Globaaliin vastuuseen kasvaminen.

Näkökulmia maailman hahmottamisen pedagogiikkaan.

Ulkoasiainministeriö.

Esimerkkejä muualta

1. Porin koulutoimen kansainvälisyysstrategia/KIRJATUT PAINOPISTEET

Verkkoprojektit

Kotikansainvälisyys

Koulutustilaisuudet

SataGlobal-verkostoyhteistyö

2. Jämsän koulutoimen kansainvälisyysstrategia/TOIMINTA-AJATUS JA YDINOSAAMINEN

KV-portaalin ylläpito ja päivitys

Rahoitusmahdollisuuksista ja ajankohdista tiedottaminen

Pedagogisten käytänteiden kehittäminen

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys-aihekokonaisuuden edistäminen kouluissa

Verkostoituminen, koulujen välinen yhteistyö (Jämsän sisällä ja ulkomaisten koulujen kanssa, Pohjoismaisen yhteistyön selvittäminen)

Yhteistyö paikkakunnan kansainvälisten firmojen kanssa

Innostaminen ja rohkaisu

Miten strategia saadaan toimivaksi?

Mahdollisimman moni ja montaa toimijaa edustava otetaan mukaan suunnitteluun.

Strategia on arjen huomioiva, mutta suuntaa kuitenkin tulevaisuuteen.

Strategia on konkreettinen, selkeä ja visuaalinen (=herättää huomion ja luo mielenkiinnon).

Strategia on näkyvä asiakirja ja se on helposti löydettävissä.

Strategiasta puhutaan ja siihen viitataan usein.

Strategia päivitetään riittävän usein.

Strategiaan sitoutetaan. Se huomioidaan mm. kehityskeskusteluissa.

Uusi

OULU

Strategialla on rooli ”markkinoinnissa” ja rekrytoinnissa.

Strategian kirjoittaminen

Predikaatti energisoi tekemään.

Subjekti sitouttaa: kertoo, ketkä tekevät ja toimivat.

Objekti kenelle tehdään strategian nimissä.

Adverbiaali ilmoittaa tekemisen tai tapahtuman tapaa, paikkaa tai aikaa.

*KÄYTÄ NÄITÄ KAIKKIA!

Strategian visualisointi

Värikoodaukset, muodot, nuolet, kontrastit

Kuva, video, grafiikka

**Tavoitteena mielenkiinnon herättäminen, asioiden selkeyttäminen,
viestin perillemeno ja muistaminen**

Tiivistää ja tehostaa sanomaa, luo tunnelman!

Toimintasuunnitelma kansainvälisyysstrategian toteuttamiseksi

- organisaatio
- tavoitteet lyhyellä ja pitkällä aikavälillä
- ajoitukset
- taloudelliset ja henkilöresurssit
- yhteistyöverkostot, sidosryhmät
- opetusjärjestelyt ja kirjaukset
- toiminnan arviointi ja parantaminen

Esimerkki/Oulu:Toimenpiteet 2010-2012

- Ammatillisessa kehittämisessä **painotetaan kieli- ja kulttuuritaitoja, yhdenvertaisuutta ja mediakriittisyyttä.**
  - Opetustoimi järjestää ja koordinoi **täydennyskoulutusta** sekä tiedottaa muusta koulutustarjonnasta Suomessa ja ulkomailla.
  - Opetustoimen tukipalvelut ja Maailmankoulu tarjoavat kouluille **materiaaleja, välineitä sekä ohjaus- ja suunnitteluapua kansainvälisyyskasvatukseen ja kansainväliseen toimintaan.** Maailmankoulun toimintoja siirretään vaiheittain kehittämissyksikkö Oppiksen vastuulle v. 2010-2011, jonka jälkeen se on vakiintunutta toimintaa.
  - Live@edu – oppimisalustaa ja Intranet Akkunaa hyödynnetään kansainvälisyyskasvatuksen **resurssien kokoamiseen ja niistä tiedottamiseen.**
- Live@edua hyödynnetään myös vuorovaikutteisesti opetustoimen **tukipalveluiden, opettajien ja oppilaiden välisessä yhteistyössä**
- Opetustoimi tekee **yhteistyötä eri kansainvälisyyskasvatuksen toimijoiden kanssa ja työskentelee aktiivisesti kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa.** Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat nuorisotoimi, kansalaisjärjestöt, kieltenopettajien verkostot, OPH, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO, Oulun yliopisto ja KOTU ja Wide Minds (Comenius – verkosto).

- **Oppilaskuntatoiminta ja osallistuminen alueellisiin yhteistyöryhmiin** ovat osa globaaliin vastuuseen kasvamista ja siksi opetustoimi kannustaa niissä toimimista. Oppilaiden osallisuustoiminnassa järjestetään mahdollisuuksia myös kansainvälisiin yhteyksiin.
- Opetustoimi järjestää vähintään kerran vuodessa **verkostotapaamisen alueen kansainvälisyyskasvatustoimijoille.**

Esimerkkejä muualta:

1. SAVONLINNAN KOULUTOIMEN KANSAINVÄLISYSSUUNNITELMA/SISÄLLYSLUETTELO

1. Viitekehys
  2. Visio
  3. Savonlinnan koulujen kansainvälisyyden tasot
    - 3.1. EU- ohjelmat
    - 3.2. Muut kansainväliset
    - 3.3. Kotikansainvälisyys IaH (Internationalisation at Home)
    - 3.4. Kansainvälisyyskasvatus
- + viisi liitettä (mm. LLP, OPS, kaupungin strategia, KESU/OPH, kieliohjelma)

2. Riihenmäen koulu, Mäntsälä

TAVOITTEET, OPETUSJÄRJESTELYT

TAVOITE:

- suvaitsevuuden ja avoimuuden lisääminen
- hädässä olevien auttaminen
- vieraan kielen käyttäminen ilmaisun välineenä

TOIMINTA:

- kiusaamisen vähentäminen, kyselyt

-Unicef-toiminta

-Valinnaisaine: ”International Business” (2h/vko)

Kurssin aikana oppilas tutustuu markkinoinnin perusteisiin Suomessa ja kansainvälisessä kaupassa. Kurssilla opiskellaan eri maiden käytösnormeja ja useamman eri kielen perusfraaseja (venäjä, ranska, italia, viro).

3. Juankosken kaupungin peruskoulun 0-6 luokat

TAVOITE

Kansainvälisyysuunnitelman tavoitteena on luoda kouluille edellytykset suunnata opetuksen suunnittelua niin, että oppilaat pääsevät tekemään konkreettisesti yhteistyötä muiden maiden oppilaiden kanssa. Toiminnan pääkohde on peruskoulua käyvä nuori.

4. Riihimäen lukio

OPETUSJÄRJESTELYT

- Valitaan Comenius -hankkeeseen teema, joka houkuttelee useita oppiaineita toimintaan.
- Järjestetään hankkeita, joilla edistetään myös muiden kuin englannin kielen käyttöä.
- Vaihto-oppilaiden kokemusten hyödyntämistä tehostetaan.
- Järjestetään studia generalia –tyyppinen kansainvälisiin kysymyksiin paneutuva luentosarja.

5. Kankarisveden koulu, Jämsä

TALOUDELLISET JA HENKILÖRESURSSIT

Tuloksellinen toiminta edellyttää: ...

- sivistystoimen budjettia laadittaessa on huomioitava kansainvälistymistyöstä aiheutuvat kustannukset. Muuten korvaukset VES:n mukaiset.
- kansainvälisyystyöryhmää tai -henkilöä, joka ylläpitää kansainvälisyysportaalia ja tiedottaa opettajia rahoitusmahdollisuuksista

6. Pöllönkankaan koulu, Oulu

ORGANISAATIO/Kansainväliset projektit

Projektin tarkempaan suunnittelukokoukseen/ideapalaveriin lähetetään kutsu koko koulun henkilökunnalle sekä oppilaiden edustajalle.

Suunnittelukokouksessa sovitaan työnjaosta ja siitä, miten muut kuin varsinaiset projektiryhmäläiset jatkossa huomioidaan työskentelyssä.

Puheenjohtajana on projektin vastuuhenkilö. Koulun kaikki tiimit määrittävät vuosittain, missä projekteissa he haluavat olla mukana toimijoina tai mistä projekteista he haluavat tarkempaa, ajantasaista tietoa. Vastuuhenkilö tiedottaa säännöllisesti projektista koko koululle ja huoltajille yhdessä sovitulla tavalla. Tiedotus Opetustoimen sisällä kuuluu myös asiaan (esim. Intranet Akkuna).

6. Savonlinnan koulutoimen kansainvälisyysuunnitelma **YHTEISTYÖVERKOSTO/KANSALLINEN KANSAINVÄLISYYS**

*mm. suomalais-venäläinen koulu

Imatralla/tutustumiskäynnit

*Kulttuuri-instituuttien sekä eri maiden konsulaattien tehokkaampi hyödyntäminen.

*Seutukunnan kieli- ja kulttuuriyhdistysten tehokkaampi hyödyntäminen

*Savonlinnan koulujen välisen yhteistyön vahvistamisen

*Huomioidaan oman koulun kansainväliset oppilaat (esim. vaihto-oppilaat, maahanmuuttajat) osana kansainvälisyyskasvatusta.

*Tavoitteena on saada kv-kerhotoimintaa ja kielisuihkuja päiväkoteihin, esiopetukseen ja Perusopetukseen, osittain vieraskielistä opetusta läpi koko koulutien.

*Oman kunnan ja seutukunnan yritysten hyödyntäminen.

Lähde mukaan suunnittelemaan!

SUUNTA SELVÄKSI, MAHDOLLISUUDET MONIPUOLISIKSI

- Miten laadit kv-strategian ja miten toteutat strategian mukaista kansainvälistä toimintaa

Opetushallituksen kansainvälisyyden koordinaatiohankkeet järjestävät vuoden 2011 syksyllä perusasteen ja lukion kansainvälistymisen valtionapua saaneille **kunnille ja kouluille koulutuksen, jonka tavoitteena on auttaa niitä laatimaan tai uudistamaan kansainvälisyysstrategiaansa sekä suunnittelemaan ja arvioimaan kansainvälistä toimintaansa tarkemmin sen näkökulmasta.** Työskentely tukee Opetushallituksen ja CIMOn julkaisemien yleissivistävän koulutuksen **kansainvälisen toiminnan laatukorttien käyttöönottoa.**

Tavoitteena on saada aikaan strategiakirjauksia ja toimintasuunnitelmia kansainvälisen toiminnan laadun parantamiseksi ja **turvata oppilaan/opiskelijan oikeus siihen osallistumiseen sekä tukea häntä ja hänen opettajiaan ja muuta henkilökuntaa maailmankansalaiseksi kasvamisessa.**

	Lähtipaamiset	<u>TAI</u> verkkotyöskentely
Strategiatyön aloitus	Yyterin koulutus 25.8.2011/ KANSAINVÄLISTYMISTÄ YYTERISSÄ	ACP-nauhoitteet verkossa
Ennakkotehtävät	Verkossa	Verkossa
Työpaja I	6.9.2011 Oulussa	Verkossa
Välitehtävät	Verkossa	Verkossa
Työpaja II	30.9. 2011Oulussa	Verkossa
Toimintasuunnitelman kirjoitus	Verkossa	Verkossa
Lopetus	? .12.2011 Webinaari OPH:sta	? .12.2011 Webinaari OPH:sta

Lähteitä:

Vahvuutena kansainvälisyys

VAHVUUTENA KANSAINVÄLISYYS. Kansainvälisen toiminnan strateginen suunnittelu ammatillisessa koulutuksessa. Oppaat ja käsikirjat 2010:10, Opetushallitus

Kansainvälisyys – juhlapuheista koulun arkeen

Tietoa kuntapäätäjille ja rehtoreille
2008, Opetushallitus ja CIMO

Osaanko? Uskallanko? – Tottakai!

Opas koulujen kansainvälistämiseen
2008, Opetushallitus ja CIMO

Tampereen ammattikorkeakoulun pedagogisen strategian visualisointi

2009, Liiketalouden koulutusohjelma

Teemaviikoista kehittämishankkeisiin. Selvitys koulujen kansainvälisestä toiminnasta. Tietoa ja tilastoja -raportti

4/2009, Siru Korkala.

Esityksessä mainittujen kuntien ja koulujen kotisivut